

Balıkesir JeoGenç

Her gün insanlığa ve dünyaya ait bir çok olumsuz gelişme kıyamet senaryoları ortaya çıkıyor. Ortadoğu başta olmak üzere dünyanın hemen her yerinde savaşlar

çatışmalar 100 binlerce insanın hayatına mal olurken afetler öncesiyle kıyaslanamayacak bir ivmeyle artıyor. Sadece son birkaç yılda Afganistan Irak Filistin Lübnan ve daha bir çok yerde savaşlar veya çatışmalar ortaya çıktı. Amerikalı ideologlar dünyanın barış adalet ve özgürlükler dünyası olacağı şeklindeki haykırışlarının yankısı daha kulaklarda iken dünya tam bir kaos ortamına sürüklendi. Emperyalistlerin hakimiyet alanlarını genişletmek ve rakiplerine karşı üstünlük kurmak için girdikleri kanlı müdahalelere ek olarak bilim çevreleri küresel ısınmanın insanlık için yarattığı tehlikelere dikkat çekiyorlar. Günümüzde insanlık açısından önemli sorunlar olan savaşlar ve küresel ısınma gibi bir birinden ayrı görülen ancak bir çok iç bağlantı ile birbirine bağlanan bu olgular yazıda belirli yönleri ile değerlendirilmeye çalışılacak.

Kısa süre önce ülkemizde bir sel felaketi yaşandı. Avrupa da Asya da buna benzer afetler her geçen gün artıyor öyle ki son yüz yılda afetlerin meydana getirdiği hasar önceki yüzyıla göre yedi kat arttı. Bu tür gelişmeleri dünya bilim çevreleri küresel ısınmanın sonuçları olarak değerlendiriyorlar. Çok uzak olmayan bir gelecekte ise dünyanın insanlar ve diğer canlı türleri için yaşanamayacak bir yere dönüşeceği uyarılarında bulunuyorlar. Küresel ısınma sera gazları olarak tanımlanan karbondioksit metan vb. gazların atmosferde normalin üzerinde birikerek dünya yüzeyinden yansıyan ışınların uzaya kaçmasını engelleyerek dünyanın ısınmasını sağlaması sonucu ortaya çıkıyor. Bu ısınmanın tespit edilen en olumsuz yanı buzulların ve dağlarda biriken karların erimesi. Buzulların erimesi bir yandan denizlerin yükselerek bir çok kara parçasının sular altında kalmasının yanında ekolojik dengenin bozulmasına sıcak ve soğuk su akıntılarının düzeninin bozulmasına dünyada genel bir iklim değişikliğine neden olacak. Buzulların erimesi sonucu karbondioksitten yirmi kat daha zararlı olan metan gazının açığa çıkıyor. Sera gazları bu hızla atmosfere yayılması halinde dünyadaki buzların elli altmış yıl içinde eriyecek bu ise insanlık için önüne geçemeyeceği bir felaket anlamına geliyor.

Karbon türevi gazların %80'i ısınma sanayi ulaşım da fosil yakıtların kullanılması ile ortaya çıkıyor.10 yıl içinde tahribat geri dönüşü olmayan bir noktaya ulaşacağı söylenirken kirliliğin birinci dereceden sorumlusu olan ülkeler bu konuda ciddi adımlar atmıyor kyoto protokolü gibi sorunu çözemeyecek ama en azından felaketi erteleyebilecek bir sözleşmeyi bile uygulamamak için ellerinden geleni yapıyorlar. Kyoto protokolü 1997 den beri Rusya ve Amerika gibi ülkelerin katılmaması sonucu işlerlik kazanamadı. Dünyadaki bütün kirliliğin %25'ini tek başına yaratan Amerika henüz protokolü imzalamadı. Kyoto protokolünün imzalanması çeşitli çevreler tarafından sorunun büyük oranda çözüldüğü şeklinde yansıtıldı onlara göre birde Amerika imzalarsa dünyada korkacak hiçbir şey kalmayacaktı. Ancak Kyoto protokolünün içeriğine baktığımızda çözüm getirebilecek bir yapıda olmadığını görürüz ormanların arttırılması ki bu önemli bir tahribata yol açacak şekilde az fotosentez yapan ağaçları kesilip yerine çok fotosentez yapan ağaçların ekilmesi

biçimde olacak ve karbon salınımının azaltılması bu konuda da kayda değer bir adım atılmamıştır. ayrıca protokolde karbon kotası satın alınması gibi iki yüzlüce maddelerde eksik değildir. Ülkeler insanlığa karşı sorumsuzluklarını göstermek ister gibi sanayinin zarara uğrayacağı rakiplerinin gerisine düşeceği gibi kaygılarla hareket etmekte. Alternatif enerji kaynaklarına yönelerek fosil yakıtların tamamen kullanımdan kaldırılması gerekirken ki durumun ciddiyeti bunu gerektirmektedir, rekabet vb. kaygılarla dünya felakete sürüklenmektedir. Az sayıdaki büyük şirketin menfaati bütün insanlığın menfaatinin önüne geçmiş durumdadır.

Amerika'da 1998'de dört büyük ABD petrol tekeli (Mobil Oil, Exxon, Texaco, Shell Oil) Bush'un partisi olan Demokrat partiye 21.13 milyon dolar yardım etmiştir. Bu rakam bu dört tekelin partilere yaptığı toplam yardımın %80'inden fazladır. Bush başkanlığa seçildikten sonra dünyada petrol ve doğal gaz avına çıkması Kyoto protokolünden çekilmesi ve protokolle arasına kesin bir çizgi çizmesinde bu yardımların etkisi belirleyici oldu sanırız. Günümüz dünyasında ülkelerden daha zengin şirketlerin sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Dünyadaki gelir adaletsizliği her yıl katlanmakta şirketler daha da güçlenmektedir. Öyle ki dünyanın en zengin 255 kişisini geliri iki buçuk milyar yoksulun geliri kadardır en zengin üç kişinin serveti altı yüz milyon nüfuslu 48 ülkenin milli gelirine eşittir Amerika da dolar milyarderlerinin sayısı yirmi beş yılda on üçten dört yüz'e çıktı.

Irak savaşı Afganistan savaşı dünyada en çok Amerikanın petrol şirketlerinin çıkarına hizmet ettiği bir gerçekliktir. Ancak yalnız dev şirketler Amerika da yoktur Rusya da Çin de Japonya da benzer şirketler vardır Amerikanın dünyanın diğer şirketlerinin dolayısı ile devletlerinin çıkarlarına ters düşen politikaları dünyayı büyük bir krizin eşiğine getirmiştir. Saflar henüz tam olarak oluşmamış olmakla beraber dünya her geçen gün bundan önceki dünya savaşlarında olduğu gibi hızla iki büyük kampa ayrılmaktadır. İnsanların ve doğanın çok büyük hasar göreceği kesin olan bu savaşın engellenmesi günümüz açısından en acil sorunlardan biridir.

Bütün gelişmeler bize politikaların belirlenmesinde büyük şirketlerin etkili olduğunu göstermektedir. Şirketin büyüklüğünden bağımsız, genel olarak her şirketin temel mantığı azami kardanır. Bugün insanlık açısından büyük tehlikeler yaratan küresel ısınma savaş açlık kıtlık susuzluk şirketlerin karları azalmasının yanında önemsiz görülmektedir. Türkiye içinde durum farklı değil zenginlerin daha da zengin olması söz konusu olduğunda ormanlar tahrip edilmekte toprak zehirlenmekte tarım çökertilmektedir. Cargill'in çıkarları milyonlarca köylünün çıkarlarının önüne geçebilmektedir.

Dünyanın bu hale gelmesi çok eski bir geçmişi yoktur. Yukarıda bahsettiğimiz olgu insanlık tarihi göz önüne alındığında çok kısa bir süre olan yüz yıllık bir geçmişe sahiptir. Ancak yüz yıllık tekel hakimiyeti ile insanlığın milyonlarca yılda yaratamadığı kirlilik yaratılmış, o barbar ortaçağdan daha çok insan savaşlardan ölmüştür. Sanayinin bilimin gelişmesinde önemli olumlu bir etkiye sahip olan serbest rekabet kimi şirketlerin birleşerek rekabetin dışına çıkma eğilimlerini artırmıştır. Yirminci yüzyılın başında hemen her sektör bu büyük tekellerin hakimiyetine girmiştir. Elleri bulundukları ekonomik güç bir siyasal güç haline gelmiş ve artık ülkenin bütün politik yaşamını koşullandırır noktaya ulaşmışlardır. Eğitim sağlık gibi kamusal hizmetler dahi bu tekellerin çıkarlarına göre düzenlenmiştir. Tekel rekabetleri tekeli devletlerin topyekün savaşa girmelerini beraberinde getirmiştir. Günümüzde söz konusu tekellerin sermaye birikimleri öyle noktaya ulaştı ki bu tekeller ülkelerin tamamını satın alabilecek bir birikime ulaştılar. Bu kadar ekonomik güce sahip tekellerin devleti kontrol edemeyeceğini söylemek devletin tekel üstü bir yapıda olduğunu söylemek ya safıktır yada art niyet barındırır.

İnsanlık büyük tehlikelerin eşliğindedir. Artık daha iyi yaşamak değil varlığını sürdürmek sorunuyla karşı karşıyadır. Dünya bir avuç tekelin kontrolünde karanlık bir geleceğe sürükleniyor. Dünyada çözüm bekleyen onlarca önemli sorun tekellerin zarar etmemesi için çözülemiyor. Umarım bu tehlikeli gidişata insanlık dur diyebilir eğer geç kalırsa artık çok geç olacaktır.

